

הלכות בבורים פרק י

א. מצות עשה לתן לכוהן ראשית הגז, שנאמר "וראשית גז צאנך תתן-לו" (דברים יח, ד); והלויים בכלל ישראל, במצוה זו. ואין לראשית זו, שעור מן התורה; ומדברי סופרים, שלא יפחת מאחד מששים. ואינה נוהגת אלא בארץ ישראל, בין בפני הבית בין שלא בפני הבית כראשית הדגן.

ב. ונוהג בחלין, אבל לא במקדשין. פיצד: הרי שהקדיש בהמות לבדק הבית, וגזזן יכול יהיה חייב לפדות ולתן לכוהן; או אם הקדיש בהמה, חוץ מגזתה יכול יהיה חייב בראשית הגז: תלמד לומר "צאנך" (דברים יח, ד), אין אלו צאנו.

ג. כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן, ונפדו חייבין בראשית הגז; אבל אם קדם הקדשן את מומן, או שקדם מום עובר להקדשן, ואחר כך נלד להן מום קבוע, ונפדו פטורין מראשית הגז.

ד. אין חייב בראשית הגז אלא הכבשים בלבד, זכרים פנקבות שהצמר שלהן, הוא הראוי לבגדים. היה צמרן קשה, ואינו ראוי ללבישה פטורין מראשית הגז: שאין מתנה זו לכוהן, אלא כדי ללבש ממנה.

ה. כיון שזכה לו הקדוש ברוך הוא בתרומות, שהן לחמו ויינו, וזכה לו במתנות בהמה וקדשי מקדש, שהן הבשר שלו זכה לו בראשית הגז, ללבושו; ובגזל הגר והחרמים ושדה אחזה ופדיון בכורות, להוצאותיו ושאר צרכיו: שהרי אין לו חלק בנחלה ובכזה.

ו. היה הצמר שלהן אדם, או שחור, או שחום חייבות בראשית הגז; אבל אם גזז הצמר, וצבעו קדם שיתן נפטר מראשית הגז. הלבינו קדם שיתן, חייב להפריש אחר שלבנו.

ז. התולש צמר רחליו בידו, ולא גזזו חייב בראשית הגז. וראשית הגז נוהג בפלאים, ובכוי, ובטרפה; אבל הגוזז את המתה, פטור. המפריש ראשית הגז, ואבד חייב באחריותו, עד שיתן לכוהן. האומר כל גזותי ראשית, דבריו קיימין.

ח. הלוקח גז צאנו שלנכרי אף על פי שגזזן, פטור מראשית הגז. לקח הצאן לגזתן, חייב אף על פי שגדלה הגזה ברשות הגוי, ואף על פי שחוזרין הצאן לגוי אחר הגזה: הואיל והגוזז ישראל והגזות שלו חייב, שאין החיוב אלא בשעת הגזה.

ט. הלוקח גז צאנו שלחברו אם שיר המוכר מעט מצאנו להגזז, המוכר חייב להפריש מן המשאר על הכל; ואף על פי שלא התחיל המוכר לגזז: חזקה, אין אדם מוכר מתנות כהנה. ואם לא שיר כלום, הלוקח חייב להפריש.

י. היו שני מיני גזה, כגון גזה לבנה וגזה שחומה, או גזת זכרים וגזת נקבות, ומכר מין זה והניח המין האחר זה נותן לעצמו על מה שלקח, וזה נותן לעצמו על מה שהניח.

יא. גר שנתגר והיו לו גזות, ואין ידוע אם עד שלא נתגר נגזזו או משנתגר הרי זה פטור: המוציא מחברו עליו הראיה.

יב. כמה צאן יהיו לו, ויהיו חייבות בראשית הגז: אין פחות מחמש והוא שיהיה בגזה שלהן, אין פחות ממשקל ששים

סֵלַע, וְתֵהָא גִזַּת כָּל אַחַת מִחֲמִשְׁתָּן, אֵין פָּחוֹת מִמִּשְׁקַל שְׁתֵּים
עֶשְׂרֵה סֵלַע. הִיתָה אַחַת מֵהֶם גּוֹזֶזֶת פָּחוֹת מִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
סֵלַע אָף עַל פִּי שְׁחֲמִשְׁתָּן גּוֹזֶזֶת שְׁשִׁים סֵלַע אוֹ יֵתֶר, הָרִי אֵלּוּ
פְּטוּרוֹת מִרְאשִׁית הַגִּזּוֹ.

יג. הַשְׁתַּפִּין, חִיבִין בְּרֹאשִׁית הַגִּזּוֹ וְהוּא שְׂיֵהִיָּה בְּחֵלֶק כָּל אֶחָד
מֵהֶן, כְּשֶׁעוֹר; אָבֵל חֲמֵשׁ צֶאֱן בִּלְבָד שְׁלֹשִׁי שְׁתַּפִּין, פְּטוּרִין.

יד. רֹאשִׁית הַגִּזּוֹ, מִצּוֹתָהּ בְּתַחֲלָה; וְאִם הִפְרִישׁ בֵּין בְּאֻמָּצֵעַ בֵּין
בְּסוֹף, יֵצֵא. הָיָו לוֹ חֲמֵשׁ צֶאֱן, וְגִזּוֹ אַחַת בִּלְבָד, וּמִכָּר גִּזְתָּהּ,
וְאַחֵר כֶּךָ גִּזּוֹ שְׁנֵיָה וּמִכָּרָהּ, וְאַחֵר כֶּךָ גִּזּוֹ שְׁלִישִׁית וּמִכָּרָהּ הַכֹּל
מִצְטָרְפוֹת לְרֹאשִׁית הַגִּזּוֹ, וְחִיב אֶפְלוֹ לְאַחֵר כַּמָּה שָׁנִים. וַיֵּשׁ לוֹ
לְהַפְרִישׁ מִן הַחֲדָשׁ עַל הַיֶּשֶׁן, וּמִמִּין גִּזְהָ עַל מִין גִּזְהָ אַחֵר.

טו. אָבֵל אִם הִיתָה רָחֵל אַחַת, וְגִזְזָהּ וְהֵנִיחַ גִּזְתָּהּ, וְאַחֵר כֶּךָ קָנָה
שְׁנֵיָה, וְגִזְזָהּ וְהֵנִיחַ גִּזְתָּהּ אֵינָן מִצְטָרְפוֹת.

טז. מִי שֶׁהָיָו לוֹ גִּזּוֹת רַבּוֹת שְׁלֹרֵאשִׁית הַגִּזּוֹ, וְהוּא רוֹצֵה לְחַלֵּקֵן
לְכוֹהֲנִים לֹא יִתֵּן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד פָּחוֹת מִמִּשְׁקַל חֲמֵשׁ סֵלַעִים
מִלְבָּן, כְּדִי בְּגֵד קָטָן. לֹא שְׁיִלְבְּנוּ, וְאַחֵר כֶּךָ יִתֵּן לוֹ אֵלֹא יִתֵּן
לוֹ מִצָּמֶר הַגִּזְהָ כְּשֶׁהוּא צוּאִי, כְּדִי שְׂיֵהִיָּה בּוֹ אַחֵר הַלְבוּן חֲמֵשׁ
סֵלַעִים אוֹ יֵתֶר: שֶׁנֶּאֱמַר "תִּתֵּן-לוֹ" (דְּבָרִים יח, ד), שְׂיֵהִיָּה בּוֹ כְּדִי
מִתְנָה הַמוֹעֵלֶת.

יז. רֹאשִׁית הַגִּזּוֹ, חֲלִין לְכָל דְּבָר. לְפִיכָךְ אָנִי אוֹמֵר שְׁנוֹתָנִים
אוֹתוֹ לְכוֹהֲנֵת, אָף עַל פִּי שֶׁהִיא נִשּׁוּאָה לְיִשְׂרָאֵל כְּמִתְנֹת
בְּהֶמָּה; וַיִּרְאָה לִי, שֶׁדִּין שְׁנֵיָהן אֶחָד הוּא.